

زانكۆی سه‌لاحه‌دین - هه‌ولێر
Salahaddin University-Erbil

زانكۆی سه‌لاحه‌دین
كۆلیژی ئاداب
به‌شی جوگرافیا /
قوناغی سییه‌م گشتی

(بینه‌ماکانی داتای شوینی)

مامۆستای بابته

جیگر حسن محمود

mobile: 0750 4838744

Email: jegr.mohood@su.edu.krd

23 - 9 - 2022

ناوه پړوکی وانه

چونیه تی دروستکردنی shape file

چونیه تی دروست کردنی Shape File:

1_ Shape File له ناو Arc Catalog دروست ده کړیت.

2_ Folder یک دروست که له ناو Arc Cataloge دوا تر Right Click بکه له سهر Folder ه نو ټیه که دوا تر New دوا تر Shape File.

3_ دوا تر به شی Create New Shape File ده بیته وه جوړی Feature Type ه که هه لبر ټیره Point بیته یان Line یان Polygon.

4_ له به شی Spatial Reference دوا تر Edit دوا تر Project Coordinat System دوا تر به شی UTM دوا تر به شی WGS1984 دوا تر Northern Hemisphere دوا تر Zone 38N.

چۆنیه تی دروستکردنی shape file

Feature Classes: بریتیه له جۆریکی دیکه له File که دیاردی شوینی تیدا هه لده گیریت دیاردکان هه مان شیوه یان هه یه واتا Polygon -Line -Point ههروه ها هه مان سیسته می تان و پۆیان هه یه وه کۆمه لئیکی هاوبه ش له خهسله تی خسته یان هه یه ئه م جۆره له File له ناو Database دا هه لده گیریت.

۱- **قیکته ر (Vector):** بریتیه له و سیسته م و شیوازی که دیاردی شوینیته کان له شیوه ی Point یان Line یان Polygon هه لده گیریت وه له ناو بهرنامه کانی (GIS) دا کاری له سه ر ده کریت، بنه مای جۆری Vector بریتیه له خال (Point) واتا دیاردی خالیه کان به خالیک ده ست نیشان ده کریت دیاردی هیل (Line) به گه یاندنی دوو خال یان زیاتر دروست ده کریت وه دیاردی رووبه ر (Polygon) به گه یاندنی چه ند خالیک و داخستیان دروست ده کریت.

۲- **راسته ر (Raster):** بریتیه له سیسته میک یان شیوازیک بۆ گواسته وه و نواندنی دیاردی شوینیته کان له شیوه ی تۆریکی (تان و پۆی) یه کسان هه ر پارچه یه ک له پارچه کانی ناوده بریت (Cell) وه هه ر خانه یه ک ره نگدانه وه ی دیاردیه ک یان به شییک له دیاردیه ک ده کات له زانستی (GIS) داوه ئه و بهرنامه نی دیکه که کار له سه ر جۆری راسته ر ده کهن هه رخانه یه ک ناوده بریت به (Pixel).

TB: راسته ر و قیکته ر ده ییت په یوه ست ییت به سیسته می شوین.

سیستهمی دهست نیشانکردنی شوینی

سیستهمی دهست نیشانکردنی شوینی (Coordinate System):

-بۆدهست نیشان کردنی دیاردهکانی سهر رووی زهوی به شیوهیهکی گشتی دوو سیستهمان ههیه:

1-Geography Coordinate System: ئەو سیستهمه کۆنترین سیستهمه لهسهر بنه‌مای دابه‌شکردنی گۆی

زهوی بۆ هیللی دریزی و بازه‌ی پانی دامه‌زراوه له هیللی کهمه‌ره‌یی زهوی به‌شی باکوور و باشوری زهوی ههر یه‌که‌یان بۆ (90) پله دابه‌ش کراوه وه به‌شی رۆژه‌لآت و رۆژئاوا له هیللی گرینج ههر یه‌که‌یان بۆ (180) پله دابه‌شکراوه دیاری کردنی شوینی ههر دیارده‌یه‌ک به‌پێی ئەم سیستهمه پشت ده‌به‌ستیت به‌و گۆشه‌ی که دروست ده‌بیت له نیوان شوینه‌که و هیللی کهمه‌ره‌یی له لایه‌که‌وه هیللی گرینج له‌لایه‌کی دیکه واتا ئە‌گەر گۆشه‌یه‌ک دروست بکه‌ین چه‌قه‌که‌ی ناوه‌راستی زهوی بیت هیللی کهمه‌ره‌یی هیللی سفر بیت، واتا بنکی گۆشه‌که و هیلله‌که‌ی دیکه له نیوان شوینه‌که و چه‌قی زهوی دروست ده‌بیت ئەو گۆشه‌یه‌ی دروستی هه‌لکه‌وته‌ی شوینه‌که‌ی له باکوور یان له باشوور سه‌بارهت به‌ ئاراسته‌ی رۆژه‌لآت و رۆژئاوا هیللی سه‌ره‌کی گۆشه‌که بریتیه له چه‌قی گۆشه‌که له‌گه‌ڵ هیللی -گرینج- هیلله‌که‌ی دیکه بریتیه له به‌یه‌گه‌شتتی ئەو هیلله‌ی که له شوینه‌که دیته خواره‌وه وه له‌سهر کهمه‌ره‌ی زهوی یه‌ک تر ده‌برن.

سیستمی دهست نیشانکردنی شوینی

۲-Project Coordinate System: ئەم سیستمه پشت دهبهستیت به یه که کانی پینوانی دریزی وهک -مهتر-وه گۆی زهوی به پینی ئەم سیستمه دابهشکراوه بۆ (60) ناوچه وه ههریه که یان له (6) هیللی دریزی پینک دیت له گهڵ دهستنیشان کردنی شوین بۆ گواستنه وهی پرووی زهوی به شیوهی خۆی وه کهم کردنه وهی ههله له گواستنه وه کهی له پرووی، شیوه، پرووبهر، دووری، ئاراسته، وه په نابراوته بهر زانستی ئەندازیاری وه زانستی بیرکاری بۆ کیشانی پرووی زهوی له سههر پروویه کی تهخت به تاییهتی زانستی (Geodetic) وه به پشتبهستن به و راستیهی که ناسراوه به (Datum) بۆ دووریه کانی زهوی که له لایهن تیمیکی جیاواز دهست نیشان کراوه به ناوباگترینیان ناسراوه به (World Geodetic System) (WGS1984) وه لهم بواره دا تیۆریکی به ناوبانگمان ههیه بۆ دهست نیشان

سیستهمی دست نیشانکردنی شوینی

کردنی دیاردهکان لهسەر ڕووی زهوی به شیوهیهکی وردەکاری شیکردنهوهی شوینی که ناسراوه به (UTM) به پیتی ئەم تیۆره زهوی دابهشکراوه بۆ (60) ناوچه هەر ناوچهیهک له (6) هێلی درێژی پیک دیت، هەر ناوچهیهک شیوه سی گۆشه که بنکی سیگۆشه که دهکهوێته هێلی کهمه رهیی وه لووتکهی سیگۆشه که دهکهوێته ناوچهی جهمسهری وه هێلی ناوهراستی هەر ناوچهیهک (Zone) بریتیه له هێلی درێژی ئەو ناوچهیهی -میرکاتۆر- بههای (5000) ههزاری داوهتی به ئاراستهی ڕۆژههلات زیاد دهکات وه به ئاراستهی ڕۆژئاوا کهم دهکات وه هێلی کهمه رهیی زهوی بههاکهی (سفره) بۆ بهشی باکووری زهوی وه تا بهرهو جهمسهری باکوور ڕۆژین زیاد دهکات.

بنکهی زانیاری جوگرافی (Geodatabase): بریتیه له کۆمهلیک یان دهستهیهک له داتای جوگرافی بهشیوهیهکی ریک و پیک وه ریکخراو بونیادنراوه وه دهتوانین بهشیوهیهکی سیسته ماتیک کاری لهسەر بکهین.

(Geodatabase) یهک له بنهما و رهگهزه سه رهکییهکانی هەر ڕۆژهیهک له (GIS) دا چونکه داتاگان له گهڵ جیاوازیان وه جۆراوجۆریان هه موویان په یوهندهیهکی شوینیان ههیه که تایبته به ناوچهیهکی دیاریکراو.

(Geodatabase) له رووی قهباره به کارهێنهران و بهریوبهران جیاوازه له ڕۆژهی بچووک تا ڕۆژهی گهورهی کۆمپانیاکان.

سوودو گرنگیه کانی (Geo Database)

سوود و گرنگیه کانی (Geodatabase):

- 1- هه لگرتن و پارێزگاریکردنی له بریکێ زۆر له داتا.
- 2- نهجامدانی کردار و چارهسهه کردنی داتاگان.
- 3- ئاسانی و خێرانی له گهران به دواي داتاگاندا.
- 4- دهستکاریکردنی و نوێکردنهوهی داتاگان.

سودو گرنگیه کانی Geo Database

5- پاراستنی نهیئی داتاگان.

6- ریگریکردن له دووباره بوونه وهی داتاگان.

7- نه جامدانی په یوه ندی و وابسته هی له نیوان داتاگان .

8- به شداری پیگردنی چهن دین به ریوبهر و به کاره یتهر .

9- چاودیریگردنی گورانکاری له داتاگاندا.

10- ئاسان کوپیگردن و گواستنه وی داتاگان.

(Feature Class) له ناو (Geodatabase) دا به تنها دورستی بکه ین هر یه که یان پیویسته

(Coordinate System) ی بو ده ستینیشان بکه ین به لام له ناو (DataSet) دا تنها یه کجار (Coordinate System) ده ستینیشان ده که ین هموو (Feature Class) کان له سهر نهو (Coordinate System) ه کار ده کات.

Feature Dataset: یه کیکه له ره گزه سهره کیه کانی Geodatabase ه، بریتیه له دهسته یه ک له داتای شوینی

(Vector Data) که هه مان سیسته می تان و پوی جوگرافیان هه یه (Coordinate System).

جیاوازی نیوان (Feature Class: Feature Dataset)

جیاوازی نیوان (Feature Dataset) و (Feature Class)

Feature Class	Dataset
۱- بریتیه له یهک پۆل یان گرووپ له داتا شوینیهکان که یهک شیوه دیارده له خو دهگریت وهک خال یان هیل یان پرووبهر.	۱- بریتیه له دهستهیهک بو کۆمهلیک له داتای شوینی له شیوهی جیاوازا که ههمان سیستهمی تان و پۆی جوگرافیان ههیه.
۲- نهوانریت له ناو Dataset یان له دهرهوه دروست بکریت.	۲- له ناو نههم دهستهیه (Feature Class) دروست دهکریت.
۳- ههر (Feature Class) ییک به تهنها پتویستی به ناساندنی سیستهمی (Coordinate System) ههیه.	۳- تهنها یه کجار پتویستی به ناساندنی سیستهمی (Coordinate System) ههیه , بو ههموو کۆمهله داتا شوینیه جیاوازهکان.
۴- ناتوانریت نه و کردارانه بهسهر (Feature Class) نهجام بدریت نهگهر له دهرهوهی (Feature Dataset) ییت.	۴- دهوانریت کرداری شیکردنهوهی شوینی پیشکهوتوو بهسهر داتاکانی نهجام بدریت وهک: Topology, Network Analyses.

وانه‌ی داهاتوو:

❖ به ژماره کردنی دیارده نه خشه‌ییه‌کان :

